

2023-02-06

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: SOCN 2022-00491

Uppföljning av socialnämndens arbete med strategin för Ett drogfritt Nacka för unga 2022

Förslag till beslut

Socialnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Den 21 maj 2018 antog kommunfullmäktige strategin för Ett Drogefritt Nacka för Unga. Strategin har koppling till de nationella och regionala mål som finns framtagna för arbetet med alkohol, narkotika, dopning och tobak. Social- och äldredirektör har fått i uppdrag att redovisa de aktiviteter och insatser som har genomförts inom socialnämndens område, både på myndighets- och utförarnivå. Kunder erbjuds hjälp och stöd vid skadligt bruk och beroende och på så sätt förebyggs allvarliga skador av eget och andras bruk. Att förebygga dödlighet relaterad till främst alkohol och narkotika är också prioriterat. I verksamheter som finansieras av socialnämnden bedrivs det breda förebyggande arbetet med att bland annat förhindra och/eller försena debut av alkohol, narkotika, dopning och tobak samt ge stöd till anhöriga och föräldrar. Socialnämnden har under 2022 arbetat i samverkan med polis, skola och fritidsverksamheter inom SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid) och inom SIG (Sociala insatsgrupper). Tillsyn och kontrollköp har utförts av miljöenheten.

Ärendet

Kommunfullmäktige i Nacka antog den 21 maj 2018 strategin Ett drogfritt Nacka för unga som anger mål och riktmärken för ett samhälle för unga som är fritt från alkohol, narkotika, dopning och tobak. Det som särskilt ska följas upp och prioriteras är:

- nolltolerans mot narkotika, dopning och alkohol vad gäller barn och unga
- minska tobaksbruk och förhindra att barn och unga börjar använda tobak samt
- ge stöd och vård till de som hamnat i missbruk eller beroende.

Strategin Ett drogfritt Nacka för unga, benämnd som strategin, gäller för alla verksamheter som verkar på kommunens uppdrag, såväl kommunala och privata som fristående. Alla berörda nämnder; arbets- och företagsnämnden, fritidsnämnden,

kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden samt Brottsförebyggande rådet har utifrån sina respektive ansvar uppdrag att se till att strategin genomförs och följs upp. Strategin följs årligen upp och utvärderas också i samband med kommunstyrelsens årsbokslut.

Tobaksbruket minskar men användningen av tobaksfria nikotinprodukter såsom e-cigarettor och vitt snus ökar bland de unga.

Stöd och vård till missbruk och beroende – en målgruppsinventering har genomförts på omsorgsenheten för att kartlägga hur målgruppen ser ut och vilka behov densamma har.

Vad görs för att uppnå ett drogfritt Nacka?

Inom kommunens olika processer genomförs aktiviteter som alla ska bidra till det förebyggande ANDTS-arbetet. Kopplat till arbetet finns en matris, där det inom varje nämnds ansvarsområde finns ett antal aktiviteter som särskilt ska följas upp och utvärderas. Strategiarbetet utgår från aktiviteter på bred front med möjlighet till anpassning av insatser för olika lokala behov, till exempel i en specifik kommundel eller på en specifik skola. Samverkan sker med bland annat polisen, VSS och miljöenheten. Inom lokala trygghets- och säkerhetsnätverk sker samverkan med civilsamhället.

Kommunstyrelsen följer årligen upp hur de berörda nämnderna tar ansvar för att nå målen i strategin och för att säkerställa att de aktiviteter som vidtas också leder till önskat resultat.

Förutsättningar och aktiviteter i stort under 2022

I 3 kap 7§ första stycket i socialtjänstlagen står att socialnämnden ska arbeta för att förebygga och motverka missbruk av alkohol och andra beroendeframkallande medel. Samverkan med andra enheter och aktörer behövs för att kunna uppnå nolltolerans mot alkohol, narkotika och dopning. Inom socialnämnden bedrivs ANDT arbetet genom att:

- erbjuda hjälp och stöd vid skadligt bruk och beroende
- förebygga allvarliga skador av eget och andras bruk samt
- förebygga dödlighet relaterad till främst alkohol och narkotika.

I verksamheter som finansieras av socialnämnden bedrivs det breda förebyggande arbetet med att förhindra och/eller försena debut av alkohol, narkotika, dopning och tobak samt ge stöd till anhöriga och föräldrar. Socialnämnden har under 2022 finansierat *socialt uppsökande fältarbete, behandlande insatser samt föräldraskapsstöd*.

Fältarbete har genomförts av ungdomsteamet i samarbete med polarungdomar. 22 polarungdomar har varit verksamma under 2022. Respekt och självrespekt (RoS) har genomförts på skolor i hela Nacka kommun vid 76 tillfällen under året. Behandlande insatser är till exempel arbete i samverkan med polis, skola och fritidsverksamheter inom

SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid) med totalt 72 ungdomar och *SIG* (Sociala insatsgrupper) med totalt sex ungdomar under 2022. Socialtjänsten har även arbetat i samverkan med polisen och MiniMaria i två omgångar med den riktade uppsökande insatsen mot unga och narkotika kallad Vårglöd och Höstglöd, där narkotikapåverkade ungdomar nås och på kort tid kan erbjudas stöd.

Föräldraskapsstödet har ett fortsatt stort intresse. ABC-grupper i olika åldersindelningar har genomförts som planerat med ökat intresse och deltagande. Föreläsningar har anordnats både fysiskt och digitalt. Bland annat deltog 486 föräldrar via livestreaming vid de sex (6) olika föreläsningar som genomfördes under 2022 i samverkan med Nacka församling och Rädda Barnen.

Socialnämnden har genom miljöenheten genomfört *tillsynsarbete*; 81 tillsynsbesök gällande serveringstillstånd av alkohol, 48 besök avseende tobak, 36 besök avseende folköl och 18 besök avseende elektroniska cigaretter/vätskor. 104 kontrollköp fördelat på 30 folköl, 41 tobak och 4 e-cigaretter har gjorts under 2022.

Stockholmsenkäten

Stockholmsenkäten genomförs i Stockholms län vartannat år. Den vänder sig till alla elever i grundskolans årskurs 9 och gymnasiet årskurs 2. I mars 2022 besvarades enkäten av 2219 elever i Nacka kommuns skolor, svarsfrekvens 80 %. Vi kan utläsa av svaren att ungas användning av e-cigaretter och vitt snus ökar. Flickor i årskurs 9 uppger att de mår psykiskt dåligt. 50 % av flickorna i jämförelse med pojkarnas nära 70 % uppger att de ofta tycker det är riktigt härligt att leva. Storkonsumtionen av alkohol bland unga har minskat i båda åldersgrupperna. Så även narkotikabruket, störst minskning ses bland gymnasieeleverna. De unga i Nackas skolor uppger att de trivs i skolan, bättre än elever i övriga länet. De skolkar mindre, fuskar mindre på prov och är inte utsatta för mobbning i samma utsträckning som elever i Nackas jämförelsekommuner. Nackas unga deltar i fritidsaktiviteter i högre utsträckning än unga i övriga länet. Andra skyddsfaktorer är att de unga trivs och känner sig trygga i sina bostadsområden, deras föräldrar har i hög grad sysselsättning och relationen mellan unga och föräldrar är god. Få uppger att de utsatts för brott, över 90 % i alla åldersgrupper svarar att de inte utsatts för brott det senaste året.

Analys av svaren visar bland annat att ungas alkoholvanor fortsätter att minska och troligen kommer fortsätta göra det om vi ser till ungas alkoholvanor i andra enkätundersökningar. Ungdomars minskade alkoholanvändning tycks inte ersättas av narkotikabruk, utan även det minskar. En trolig anledning till det kan vara att kraven på unga i samhället ökar. De förväntas prestera högt i skolan, delta i aktiviteter utanför skolan, arbeta extra och ta större ansvar hemma. De uppger också att de inte vill försätta sig i situationer som kan vara riskfyllda. Tappar de kontrollen som en följd av alkohol- eller narkotikabruk riskerar de att utsättas för ökade risker. Baksidan av den ökade

pressen på dagens unga kan vara att det bidrar till en ökad stress och därför uppger de att de mår sämre psykiskt.

Under 2022 har en process tagits fram för att vägleda i arbetet med Stockholmsenkäten. En samverkansgrupp med representanter från olika nämnder och från polisen har skapats för att gemensamt kunna analysera och presentera enkätens resultat.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet har inga direkta ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Enligt Barnkonventionens artikel 33 ska barn skyddas från narkotika. Socialnämndens ANDTS-förebyggande arbete har en viktig uppgift att bidra till strategin och till nolltoleransen mot narkotika, dopning och alkohol vad gäller barn och unga. Ett samordnat förebyggande arbete mellan nämnderna är avgörande för att minska risken för missbruk i familjer och bidrar därmed till en minskad utsatthet för barn och unga i Nacka kommun.

Bilaga

Bilaga 1: Matris aktiviteter 2022 Ett drogfritt Nacka för unga, Socialnämnden

Caroline Andreasson
Enhetschef
Barn- och familjeenheten

Pernilla Majlöv
Kvalitetsutvecklare, Kvalitet Individ och familj
Barn- och familjeenheten